

ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА – КРИТИЧЕН АНАЛИЗ

Уважаеми дами и господа,

Настоящият анализ разглежда икономическите политики на основните политически сили през призмата на тяхната структурираност, реалистичност и способност да бъдат превърнати в ефективна управленска политика.

Още в началото е необходимо да направим едно съществено разграничение. **Част от политическите сили представят програми, които имат потенциала да се развият в реални управленски документи, докато при други преобладават предизборни платформи, изградени основно от политически послания и намерения. Това разграничение не е формално – то е пряко свързано със способността за управление.**

I. КАКВО ПРЕДЛАГАТ ПОЛИТИЧЕСКИТЕ СИЛИ

„Прогресивна България“

Икономическата визия на „Прогресивна България“ е насочена към изграждане на по-ефективна държава, която да създава условия за развитие на модерна икономика, базирана на знания, технологии и иновации. Основен акцент се поставя върху ограничаването на корупцията като ключов фактор за икономически растеж и повишаване на инвестиционната привлекателност.

В програмата се откроява стремеж към дигитализация на административните процеси, намаляване на регулаторната тежест и създаване на по-прозрачна бизнес среда. Налице е и ориентация към подкрепа на иновативни предприятия и развитие на технологични сектори, което предполага дългосрочна трансформация на икономиката.

Въпреки това, предложенията остават в значителна степен на концептуално ниво. Липсват ясно формулирани механизми за финансиране, конкретни срокове и измерими резултати, което поставя под въпрос възможността тази визия да бъде превърната в оперативна управленска политика в краткосрочен план.

ГЕРБ

Икономическата политика на ГЕРБ се основава на прагматичен модел, при който икономическият растеж се разглежда като резултат от активна инвестиционна политика, стабилна макроикономическа среда и развитие на инфраструктурата.

Основен приоритет е привличането на чуждестранни инвестиции, развитието на индустриални зони и подобряването на транспортната и логистичната свързаност. Публичните инвестиции се разглеждат като ключов инструмент за стимулиране на икономическата активност, особено в регионален план.

В програмата се наблюдава последователност и наличие на управленски инструменти, което е пряко свързано с натрупания управленски опит. В същото време обаче липсва по-дълбока стратегическа рамка, насочена към структурна трансформация на икономиката и адаптация към новите глобални реалности.

ПП–ДБ

Икономическата политика на ПП–ДБ е насочена към преход към икономика с висока добавена стойност, базирана на иновации, дигитализация и човешки капитал. Съществен елемент е връзката между икономическата политика и институционалната среда, като се подчертава ролята на съдебната реформа и борбата с корупцията.

Предвиждат се мерки за подкрепа на стартиращи предприятия, развитие на технологични индустрии и модернизация на административните процеси. Налице е стремеж към създаване на по-конкурентоспособна икономика чрез подобряване на бизнес средата.

Концепцията е ясно формулирана и логически последователна, но в редица случаи липсва достатъчно детайлна разработка на инструментите за реализация, както и ясна финансова рамка, което ограничава нейната непосредствена приложимост.

ДПС

Икономическата политика на ДПС се характеризира с прагматична ориентация към регионалното развитие, подкрепата за малките и средни предприятия и стимулирането на икономическата активност в по-слабо развити райони.

Акцент се поставя върху инвестициите в инфраструктура, земеделие и преработваща промишленост, като се търси баланс между различните икономически сектори. Подкрепата за бизнеса се разглежда като основен двигател на икономическия растеж.

Въпреки наличието на практически насочени мерки, програмата остава с ограничена стратегическа дълбочина и без ясно изразена дългосрочна визия за структурно развитие на икономиката.

„Възраждане“

Икономическата политика на „Възраждане“ е изградена върху концепцията за икономически суверенитет, при която се поставя акцент върху националното производство, ограничаването на външната зависимост и засилената роля на държавата.

Предвиждат се протекционистки мерки, както и по-активна намеса на държавата в икономиката, с цел защита на националните интереси. Този подход е ясно идеологически ориентиран и поставя въпроса за икономическата независимост в центъра на политиката.

В същото време липсва достатъчна конкретизация на икономическите механизми, както и оценка на въздействието върху инвестиционната среда, конкурентоспособността и международните икономически отношения.

БСП

Икономическата политика на БСП е насочена към изграждане на социално ориентиран модел, при който държавата играе активна роля в подкрепата на икономиката и защитата на доходите.

Акцент се поставя върху развитието на индустрията, увеличаването на публичните инвестиции и по-активната намеса на държавата в ключови сектори. Налице е стремеж към балансиране на икономическия растеж със социална защита.

Въпреки наличието на структурирани предложения, остава открит въпросът за тяхната финансова устойчивост, както и за ефекта им върху инвестиционната активност и дългосрочната конкурентоспособност на икономиката.

Преминавайки към експертната оценка, може да се отбележи, че при част от политическите сили съществува ясно формулирана икономическа политика, но в повечето случаи липсват ключови елементи – конкретика, финансова обосновааност и ясни механизми за изпълнение.

Особено съществен е въпросът за способността на тези политики да бъдат съобразени със световните процеси и задаващите се кризи.

Анализът показва, че в повечето програми липсва задълбочена оценка на процесите в Европа – войната в Украйна, санкционната политика, отказът от руски суровини и последствията от енергийната трансформация. Липсва и ясна позиция по отношение на ефекта от Зелената политика върху конкурентоспособността на икономиката.

По отношение на глобалните рискове, включително кризите в Близкия изток и Персийския залив, не се наблюдава достатъчно развита стратегия за реакция и адаптация. Това е особено важно, тъй като тези процеси имат пряко отражение върху енергийните цени, инфлацията и индустриалната политика.

Слабо развит остава и въпросът за обезпечаването на базовите потребности на населението в условия на криза – храни, вода, енергия и лекарства. В повечето програми липсват механизми за гарантиране на устойчивост на тези системи.

Най-същественният дефицит обаче е в отсъствието на интегрирана връзка между икономика и енергетика. Без такава връзка не може да се формира устойчива икономическа политика, особено в условия на енергийна трансформация и ценови шокове.

В същото време рядко се наблюдава способност кризите да бъдат разглеждани като възможност за реструктуриране, иновации и растеж. Политиките остават предимно реактивни, а не стратегически.

Обобщената експертна преценка показва, че предложените политики са като цяло необходими, но често непълно разработени, слабо финансово обезпечени и лишени от стратегическа дълбочина. В много случаи преобладават общи декларации за сметка на конкретни управленски решения. Липсват ясни приоритети, измерими резултати и последователност.

ИЗВОДИ

Налице са частично развити икономически програми, но рядко напълно завършени управленски документи. Основните дефицити са липсата на конкретика, финансова обосновааност и изпълнимост.

В по-широк план се наблюдава още по-сериозен проблем – липсата на дългосрочна визия, съобразена със световните геополитически процеси и икономическите трансформации. Политиките остават в рамките на мандатното мислене, без стратегическа перспектива.

Особено важен е и въпросът за еврозоната. В програмите липсва задълбочен анализ на потенциалните ефекти – както положителни, така и отрицателни, включително инфлационния натиск. Не се предлагат достатъчно ясни мерки за защита на уязвимите групи при евентуално повишаване на цените на основни стоки.

НАЙ-ВАЖНО – СПОСОБНОСТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

От експертна гледна точка:

ГЕРБ демонстрира най-висока степен на управленска приложимост, основана на натрупан опит и наличен инструментариум, макар и с ограничена стратегическа трансформация.

ПП–ДБ показва сериозен реформаторски потенциал и визия за модернизация, но среща ограничения по отношение на изпълнимостта.

ДПС предлага прагматичен подход, но с по-ограничена стратегическа дълбочина.

БСП разполага със структурирана политика, но с проблеми във финансовата устойчивост.

„Възраждане“ и „Прогресивна България“ не демонстрират към момента достатъчна степен на разработена управленска готовност.

Особено важно е да се подчертае, че партиите, които вече са били във властта – ГЕРБ, ПП–ДБ, ДПС и БСП – следва да бъдат оценявани не само по програмите им, а по реалните резултати от тяхното управление. Част от политиките са били реализирани, но значителна част от ключовите реформи са били отлагани или непоследователно изпълнявани.

Това означава, че днешните програми в значителна степен представляват повторение на вече заявени намерения, което поставя въпроса за доверието на по-високо равнище.

СРАВНИТЕЛНА ТАБЛИЦА (ФИНАЛ)

Партия	Конкретика	Финансова обоснова ност	Изпълнителност	Глобални процеси	Икономическа енергетика	Управленска способност
Прогреси вна България	Ниска	Ниска	Ниска	Ограничена	Слаба	✗
ГЕРБ	Средна	Средна	Висока	Добра	Добра	✓✓✓
ПП-ДБ	Висока	Средна	Средна	Добра	Частична	✓✓
ДПС	Средна	Средна	Средна	Умерена	Частична	✓✓
Възраждане	Ниска	Ниска	Ниска	Ограничена	Слаба	✗
БСП	Средна	Ниска	Средна	Частична	Частична	⚠

ФИНАЛЕН СТРАТЕГИЧЕСКИ ИЗВОД

В стратегически план се откроява ясно разграничение между партии, които могат да управляват текущи процеси, и такива, които могат да мислят в дългосрочен хоризонт.

Най-сериозният дефицит остава липсата на интегрирана визия, която да свързва икономика, енергетика и глобални процеси в единна държавна стратегия.

И именно тук се намира същността на управлението.

Доверието не се доказва с обещания, а с резултати – а за партиите, които са участвали в управлението резултатите вече са известни.

Въпросът за управлението и доверието има две основни страни :

1. Какво обещават партиите и

2. Дали гражданите имат основание да им повярват.

Благодаря за вниманието !

Проф . Александър Тасев